

FENOMEN CULTURAL

Directores i escriptors, d'Elena Martín a Sara Mesa, empenyen el 'boom' del desig femení a partir de pel·lícules i llibres. En l'assaig 'Poder i desig', Anna Pazos planteja el dilema moral etern: la tensió entre cos i ànima.

Creadores davant el desig femení

DÍDAC PEYRET
Barcelona

En l'assaig *Poder i desig* (Fragmenta Editorial), publicat aquest any, Anna Pazos ens planteja un dilema moral sobre una qüestió eterna: la tensió entre cos i ànima. Ho fa amb un passatge tan suggerent com inquietant. El context és un viatge amb autobús cap a Atenes envoltat de locals que volen reproduir el politeisme clàssic en una escapada religiosa. El conflicte esclata quan un noi que està assegut al seu costat acosta la mà a la seva cuixa i li xiuxiueja a l'orella: «Tots som meitat animals, meitat déus».

El gest, totalment inapropiat, fa que la protagonista experimenti la tensió pròpia de la zona grisa

«¿Viuré la situació com a subjecte o com a objecte, perpetradora o víctima? ¿Acceptaré fins al final l'impuls de transgressió que m'havia portat a acostar ambivalentment la meua cuixa a la seva, o em retiraré a un espai segur, a un futur pròxim on pugui denunciar l'audàcia del noi de la túnica i rebre el suport i la solidaritat dels meus iguals?».

El text deixa entreveure que el desig té els seus propis codis i ocupa un espai turbulent en els discursos feministes. Provoca estralls perquè no segueix un camí recte ni sempre s'alinea amb la moral. Elena Martín també s'atreveix a fer-se preguntes incòmodes sobre els impulsos sexuals i les seves contradiccions a la pel·lícula *Creatura*. «El desig sempre troba formes de manifes-

tar-se», recordava en aquest diari fa uns mesos. «Quan som nenes i nens se'ns inculca que el desig és una cosa incòmoda, fins i tot punible, i que per tant s'ha de reprimir. Es recorre a la cohibició com si fos una forma de protecció. I això genera sensacions internes estranyes, perquè el desig sexual és un impuls vital».

La directora catalana forma part d'una generació de creadores que reivindiquen les dones com a

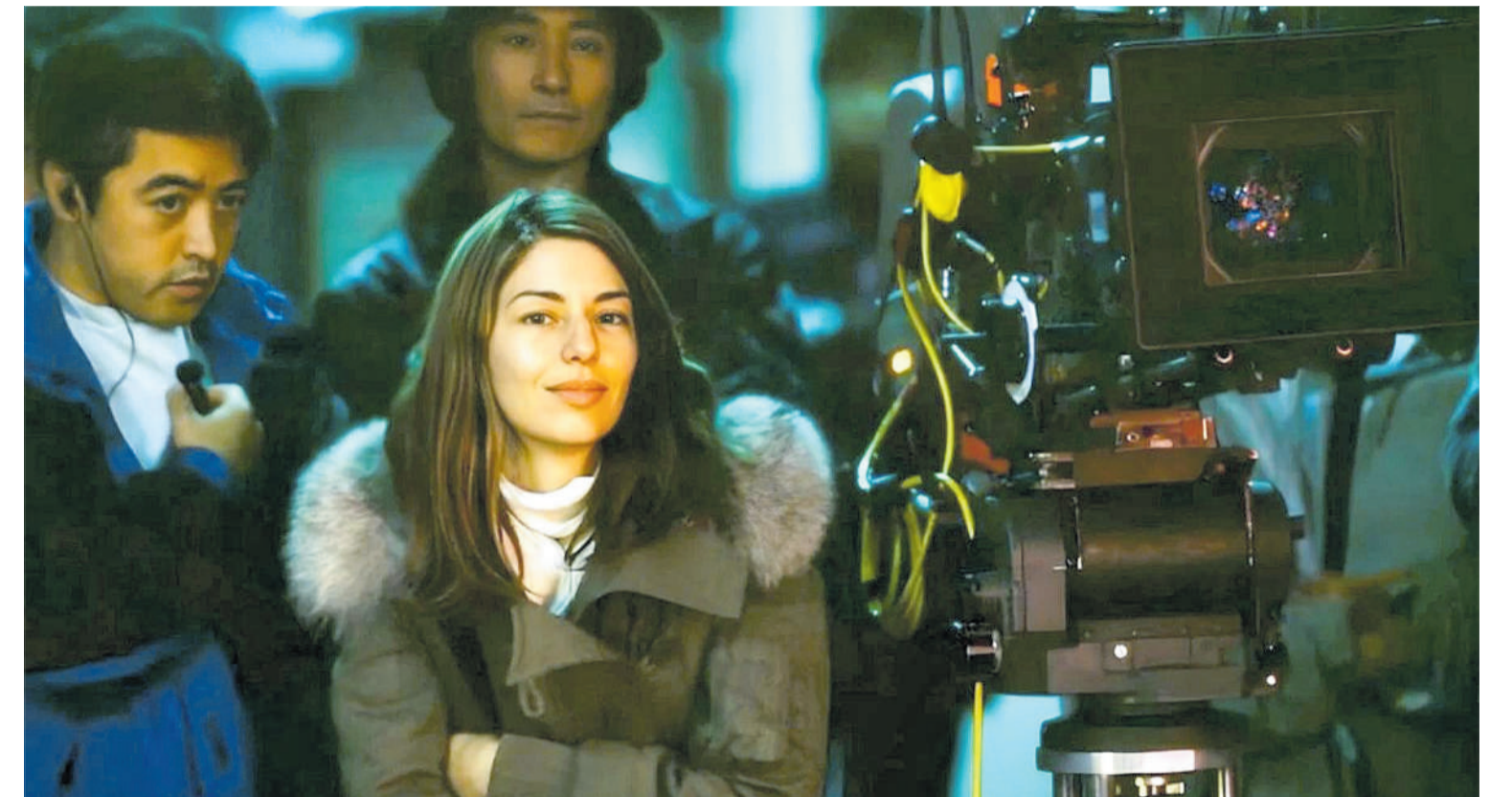
Coixet aborda l'ambigüitat dels impulsos en la seva adaptació del llibre 'Un amor'

éssers desitjants. El desig femení, i els territoris del seu plaer estan sent un dels grans temes dels últims mesos. Ho estem veient moltíssim en la literatura i el cine. Isabel Coixet també aborda sense embuts l'ambigüitat dels impulsos en la seva adaptació del llibre *Un amor* (Anagrama) de Sara Mesa. Fa unes setmanes l'escriptora i la directora reconeixien que no eren capaces de desxifrar què és el desig. En aquesta mateixa línia, Martín també ha destacat en diverses entrevistes la seva naturalesa inabastable: «Fes la prova, pregunta-li a una persona per la seva relació amb el desig, veuràs com no sap respondre't». No és una qüestió nova. Hanif Kureishi ja s'ho preguntava l'any 1999 en el seu llibre *Intimidad* (Anagrama), un dels més controvertits

que s'han escrit sobre la infidelitat». ¡Que pertorbador que és el desig! És entremaliat i no es plega als nostres ideals. És un dimoni que no dorm ni està mai tranquil». El desig és segurament la demostració més viva i visceral que hi ha una animalitat inquietant que mai ens abandona per complet. Forma part de la zona fosca mentre no acabem d'entendre-la i, per tant, conquerir-la. O més ben dit, d'una zona grisa sovint ambivalent com passa sempre amb l'inconscient, que ens desarma i ens irrita perquè constata contradiccions soterrades.

Annie Ernaux, una altra escriptora que ha explorat la naturalesa pantanosa del desig, també va apuntar a l'esquerda entre la moral i els instints. «L'escriptura hauria de tendir a això, a

El Periódico

La directora Sofia Coppola, durant el rodatge de la pel·lícula 'Lost in translation', fa 20 anys.

Cine

La pròxima estrena de 'Priscilla', el 20è aniversari de 'Lost in Translation' i la publicació d'un llibre que repassa la seva carrera fan del 2023 un any important per a la directora, guionista i productora nord-americana, la 'nepo baby' que va donar veu a les dones i es va avançar a l'autoficció.

L'any de Sofia Coppola

DESIRÉE DE FEZ
Barcelona

Sofia Coppola va presentar al setembre en el festival de Venècia *Priscilla*, el seu nou llargmetratge, inspirat en la vida de Priscilla Presley. S'estrenarà als Estats Units el 3 de novembre i aquí, a principis de gener. L'arribada de la seva vuitena pel·lícula coincideix amb el 20è aniversari d'un dels seus films més importants, *Lost in Translation* (2003), pel qual va aconseguir el seu primer i únic Oscar (en la categoria de guió). Aquest mateix any, l'editorial amb base a Londres MACK ha publicat el llibre de Sofia Coppola *Archive*, un luxós volum de gairebé 500 pàgines que repassa la seva trajectòria a partir de material personal de l'autora: fotografies, collages, guions comentats, esbossos, influències... I la cadena de roba japonesa UNIQLO va llançar al març una col·lecció de samarretes inspirades en les seves pel·lícules per celebrar els 25 anys de l'inici de la seva carrera (amb el curt *Lick the Star*, del 1998).

Aquest també ha sigut l'any que la cineasta ha trobat a Instagram (@sofiacoppola) una manera de compartir la seva feina i les coses que li agraden. Pot semblar anecdòtic, i potser ho és, però no deixa de ser curiós que obrís

l'any passat un perfil en una xarxa social amb un vessant artístic i amable que sembla inventat per ella. No és difícil imaginar els perfils d'Instagram de les germanes Lisbon de *Las vírgenes suicidas* o de la princesa d'Àustria a *Maria Antonieta* (2006). Si hi ha una directora que hagi brillat, que estigui brillant, amb especial força aquest any és Sofia Coppola.

Tot i que són dos cineastes molt diferents, passa una cosa semblant amb Wes Anderson. Actualment no s'ha de convèncer ningú que són dos cineastes importants, essencials per entendre el cine de les últimes dècades i molt influents. Però tots dos generen de la mateixa manera passió i rebuig. No és un rebuig hostil, i cada un té les seves raons per connectar o no amb un cineasta. Però en els dos casos, els arguments en contra de les seves pel·lícules solen tenir a veure amb l'esteticisme dels universos que proposen.

Des de la seva primera pel·lícula, Coppola ha confiat en una be-

lesa sense dobles per narrar les seves històries, per dures que siguin; ha definit un estil sofisticat i esteta que en algunes ocasions acaricia el punt publicitari. És comprensible que no tothom estigui disposat a tolerar aquest esteticisme sense pudor, aquesta celebració de la bellesa. Encara menys en un present tan gris. Tampoc que moltes de les seves pel·lícules es produeixin en un món de rics (tot i que també hagi sigut molt crítica amb ells: *The Bling Ring*, per exemple). Però fer-ho – i disfrutar-ho – suposa entrar en l'univers d'una cineasta que es va avançar 25 anys a molts dels temes i les preocupacions que deter-

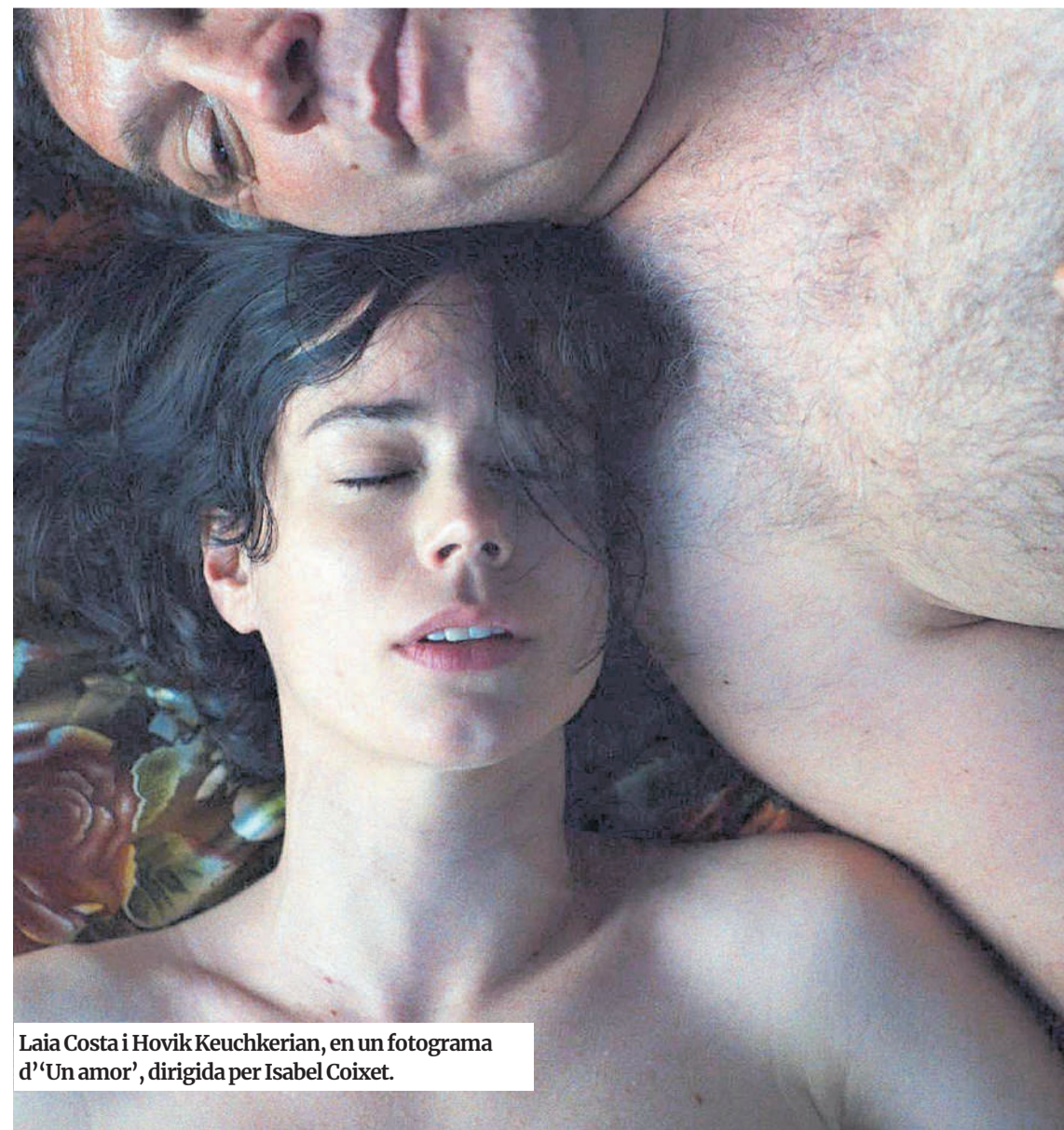
La cineasta ha trobat a Instagram aquest any un aparador on compartir la seva feina

minen el cine del present, sobretot dirigit per dones. Amb la dificultat de fer-se un lloc sent una dona (*Las vírgenes suicidas* és del 1999, si avui no hi ha paritat, en aquell moment era una utopia), i, a més, *nepo baby*: per moltes facilitats que t'ofereixi el llinatge, cal ser molt atrevida per ser filla de Francis Ford Coppola i dedicar-se al cine.

Exposar complexitats

És molt difícil sintetitzar les troballes d'una filmografia que s'estén diverses dècades. Coppola mai ha dubtat de la necessitat, de l'obligació, de crear personatges femenins. Ni que calia explicar-los bé, cuidar-los i exposar-ne les complexitats i el que els feia feliços i infeliços des del punt de vista íntim i estructural.

No és cap tonteria debutar amb l'adaptació de la novel·la de Jeffrey Eugenides, una pel·lícula que parla alhora, amb summa lucidesa, del desig i la sexualitat femenina i d'un entorn repressiu que els castiga i els castra. Els efectes d'aquesta repressió són una constant en la seva obra, en què exploren de maneres diferents i sovint estan plantejats a través de la idea de la clausura: *Las vírgenes suicidas*, *La seducción* o *Maria Antonieta*. ■

Laia Costa i Hovik Keuchkerian, en un fotograma d'«Un amor», dirigida per Isabel Coixet.

Fotograma de 'Creatura', d'Elena Martín.

Una escena de la pel·lícula 'Pobres criaturas', l'última de Yorgos Lanthimos.